

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 กล่าวถึงแนวนโยบายการศึกษาของรัฐบาลในหมวด 2 ข้อ 13 ไว้ว่า รัฐพึงจัดให้สาระและกระบวนการเรียนรู้ครบถ้วนและกลมกลืนกัน ระหว่างความเจริญงอกงามทางคุณธรรม จริยธรรม และปัญญากับความเจริญทางวัตถุและระหว่างความงอกงามทางร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้เพื่อการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2520) กิจกรรมนักเรียนเป็นส่วนประกอบที่เป็นหัวใจของโครงการเรียนการสอน ที่มีอาจกำหนดไว้ในหลักสูตรที่จะสร้างนักเรียนให้ออกมาตามพฤติกรรมที่ปรากฏจริง มิใช่การเรียนรู้ตำราหรือที่เรียกว่าเรียนหนังสือ แต่เป็นการเรียนรู้จริง คิดเป็น สร้างสรรค์เป็น ปฏิบัติและแก้ปัญหาได้ กิจกรรมช่วยสร้างเสริมบุคลิกลักษณะหลายประการให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน โดยที่หลักสูตรในห้องเรียนมีอาจก่อให้เกิดขึ้นได้ (นพพงษ์ ญูจิตราดลย์, 2530)

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายหลักที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติไทย ให้มีคุณธรรม ระเบียบ วินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย ตลอดจนความเป็นเอกราช ความมั่นคงของชาติ เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้วางระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 กำหนดหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการไว้ดังนี้

1. จะต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาล ในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ
2. จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง
4. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน
5. จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
6. จะต้องมิโครงการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม โครงการและระเบียบข้อบังคับจะต้องเป็นของสถานศึกษา
7. ทุกกิจกรรมจะต้องมีครู-อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบ
ดำเนินการ
8. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม จะต้องเป็นบุคคลที่ปัจจุบันอยู่ในสถานศึกษานั้น เว้นแต่วิทยากร ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา
9. การจัดให้มีกิจกรรมใด ๆ หรือไม่ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ
10. ให้สถานศึกษาควบคุมเรื่องการจ่ายเงินหรือพัสดุของอื่น ๆ ให้เป็นการประหยัดและเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ
11. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่ากิจกรรมใด ๆ ไม่เหมาะสม มีการกระทำ หรืออาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้น ๆ เสีย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532 ก)

"กิจกรรม" ที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันของนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและความถนัด มิใช่กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนในการเรียนวิชาต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนจะต้องเรียนและทดสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ทว่าเป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกันโดยนักเรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตย

ภารกิจหลักของโรงเรียน คือการประสิทธิ์ประสาทความรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสติปัญญา และลักษณะนิสัยอันดีงามแก่นักเรียน เพื่อการเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติสืบไปภายภาคหน้า นอกจากเป็นแหล่งให้ความรู้แล้ว โรงเรียนยังเป็นที่รวมของเด็กในวัยที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เด็กที่กำลังหัดที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมมีความต้องการเพื่อนที่จะรวมกลุ่ม และทำงานตามกลุ่ม โรงเรียนจึงต้องสนองความต้องการนี้ และใช้โอกาสนี้หล่อหลอมปรุงแต่งเด็กให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2533 ง)

กิจกรรมที่โรงเรียนอาจเสนอแนะต่อนักเรียนได้แก่

1. กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ
2. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร
3. กิจกรรมส่งเสริมการสหกรณ์
4. กิจกรรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
5. กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย
6. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
7. กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
8. กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่าง ๆ
9. กิจกรรมกีฬา
10. กิจกรรมนันทนาการ
11. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
12. กิจกรรมทัศนศึกษา
13. กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อประโยชน์ และ
รักษาดินแดน

สำหรับในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่า กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมยุวกาชาด และกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็น กิจกรรมที่ช่วยให้เยาวชนของชาติได้พัฒนาทางกาย สติปัญญา จิตใจ มีระเบียบ วินัย มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเสียสละ บำเพ็ญตนเพื่อ สาธารณประโยชน์ มีทักษะ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ในการที่จะให้บรรลุตาม จุดมุ่งหมายดังกล่าว จำเป็นจะต้องจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการจัดกิจกรรม ของลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมยุวกาชาด และกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์ กระทรวง ศึกษาธิการจึงได้มีคำสั่งที่ วก 936/2523 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2522 เพิ่มเติม กิจกรรม และเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ให้ใช้กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมยุวกาชาด และกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นกิจกรรมบังคับ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยให้ใช้เวลาจัด กิจกรรมดังกล่าว 1 คาบต่อสัปดาห์ ต่อภาคตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 เป็นต้นไป

กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นประโยชน์ และให้ความสำคัญต่อกิจกรรมลูกเสือ- เนตรนารี กิจกรรมยุวกาชาด และกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์ มาก่อนหน้ามีคำสั่ง เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงการใช้หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรดังกล่าวโดยล่าสุดได้เคยมีคำสั่ง

ที่ วก 94/2528 ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2528 เรื่องการเพิ่มเติมรายวิชาและเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ให้เพิ่มเติมรายวิชาลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นวิชาบังคับเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยให้โรงเรียนจัดให้นักเรียนได้เรียนรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง ภาคเรียนละ 1 รายวิชา โดยให้อยู่ในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ กำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 1 คาบต่อภาคเรียน ให้ 0.5 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิบัติตามคำสั่งเรื่อยมา จะเห็นได้ว่ากิจการของลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ได้ดำเนินการในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นเวลานาน แต่ยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าวทั้งหมด มีเพียงงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร วิชาลูกเสือ และยุวกาชาด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับประถมศึกษา ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์นั้นยังไม่ปรากฏ

จากความเป็นมาและความสำคัญของกิจกรรมบังคับในหลักสูตร ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นของการศึกษาการจัดกิจกรรมบังคับในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมบังคับดังกล่าวมากกว่าเขตการศึกษาอื่น และกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของแหล่งส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม โดยเป็นที่ตั้งของกองลูกเสือกองยุวกาชาด และสมาคมผู้นำเพื่อประโยชน์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ผลของการศึกษาจะทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาของการจัดกิจกรรมบังคับดังกล่าว และจะใช้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินการ และการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมบังคับในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดกิจกรรมบังคับแต่ละประเภทให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมบังคับในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมบังคับในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรม และหัวหน้าอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมบังคับซึ่งได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมชุกวาท และกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

2. การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการจัดและปัญหาการจัดกิจกรรมบังคับในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 การจัดกิจกรรมบังคับ ซึ่งครอบคลุม

2.1.1 การเตรียมการจัดกิจกรรมบังคับ ประกอบด้วย

- การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์
- การจัดบุคลากร
- การจัดงบประมาณ
- การเตรียมวัสดุหลักสูตร
- การจัดนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม
- การเตรียมสถานที่ในการจัดกิจกรรม
- การเตรียมการประเมินผลการจัดกิจกรรม
- การเตรียมการนิเทศและติดตามผล

2.1.2 การดำเนินการจัดกิจกรรมบังคับ ประกอบด้วย

- กิจกรรมที่จัด
- การวัดผลและการประเมินผล
- การนิเทศและติดตามผล

2.1.3 การประเมินผลการจัดกิจกรรมบังคับ ประกอบด้วย

- การประเมินผลการเตรียมการจัดกิจกรรมบังคับ
- การประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรมบังคับ

2.2 ปัญหาการจัดกิจกรรมบังคับ ประกอบด้วย

- 2.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมการจัดกิจกรรมบังคับ
- 2.2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมบังคับ
- 2.2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดกิจกรรมบังคับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร หัวหน้าหมวดกิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมและบุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมบังคับ ในการปรับปรุงและส่งเสริมการจัดกิจกรรมบังคับในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เป็นข้อมูลสำหรับศึกษานิเทศก์ และผู้สนับสนุนการจัดกิจกรรมบังคับ ในการส่งเสริม สนับสนุน การปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมตลอดจนการนิเทศการจัด กิจกรรมบังคับได้ถูกจุด

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร

กิจกรรมบังคับ หมายถึง กิจกรรมบังคับในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้แก่กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรม ยุวกาชาด และกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

หัวหน้าหมวดกิจกรรม หมายถึง ครู-อาจารย์ผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมของ โรงเรียน โดยดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดกิจกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

หัวหน้าอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมบังคับ หมายถึง ครู-อาจารย์ผู้รับผิดชอบ

การจัดกิจกรรมบังคับโดยดำรงตำแหน่ง เป็นหัวหน้ากลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมบังคับซึ่งได้แก่ หัวหน้าผู้กำกับลูกเสือ-เนตรนารี หัวหน้าครูผู้นำยุวกาชาด และหัวหน้าคณะหัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรม หัวหน้าอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมยุวกาชาด และกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 105 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ 105 คน หัวหน้าหมวดกิจกรรม 105 คน หัวหน้าผู้กำกับลูกเสือ-เนตรนารี 105 คน หัวหน้าครูผู้นำยุวกาชาด 70 คน หัวหน้าคณะหัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์ 10 คน รวมผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 395 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) แบบปลายเปิด (Open-ended) มีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมบังคับแต่ละกิจกรรม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบังคับ เกี่ยวกับประเภทกิจกรรมบังคับที่เปิดในโรงเรียน การส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการจัด

กิจกรรมบังคับในด้านการเตรียมการจัด การดำเนินการจัด และการประเมินผลการจัด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 ถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมบังคับ ได้แก่ปัญหาในการเตรียมการจัด ปัญหาในการดำเนินการจัด และปัญหาในการประเมินผลการจัด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดกิจกรรมของโรงเรียน คำถามในแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมบังคับแต่ละกิจกรรม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบังคับในด้านการเตรียมการจัด การดำเนินการจัด และการประเมินผลการจัด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมบังคับในด้านการเตรียมการจัด การดำเนินการจัด การประเมินผลการจัด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับหัวหน้าอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมบังคับแต่ละกิจกรรม คำถามในแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบังคับแต่ละกิจกรรม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)
- ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบังคับในความพร้อมชอบของผู้ตอบในด้านการเตรียมการจัด การดำเนินการจัด และการประเมินผล แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)
- ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมบังคับในด้านการเตรียมการจัด การดำเนินการจัด การประเมินผลการจัดกิจกรรมที่อยู่ในความพร้อมชอบของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

โครงสร้างของเครื่องมือแต่ละฉบับจะยึดขอบเขตของการวิจัยเป็นหลัก แต่รายละเอียดจะแตกต่างกันตามบทบาทของแต่ละตำแหน่งที่กำหนดในคู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร วารสาร ตำรา คู่มือการจัดกิจกรรมบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ บทความ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติม จากผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมบังคับแต่ละกิจกรรมตลอดจนศึกษานิเทศก์กิจกรรมนักเรียน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
3. นำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาสร้างแบบสอบถาม โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความสมบูรณ์ของเนื้อหา

4. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปใช้กับประชากรจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ และเก็บรวบรวมด้วยตนเองบางส่วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบังคับ ในด้านการเตรียมการจัด การดำเนินการจัด การประเมินผลการจัด และปัญหาในการจัดกิจกรรมบังคับ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยจัดลำดับขั้นตอนของการเสนอโดยแบ่งออกเป็น 5 บทดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบังคับ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย
- ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมบังคับ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย

บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในส่วนสุดท้าย เป็นบรรณานุกรม และภาคผนวก